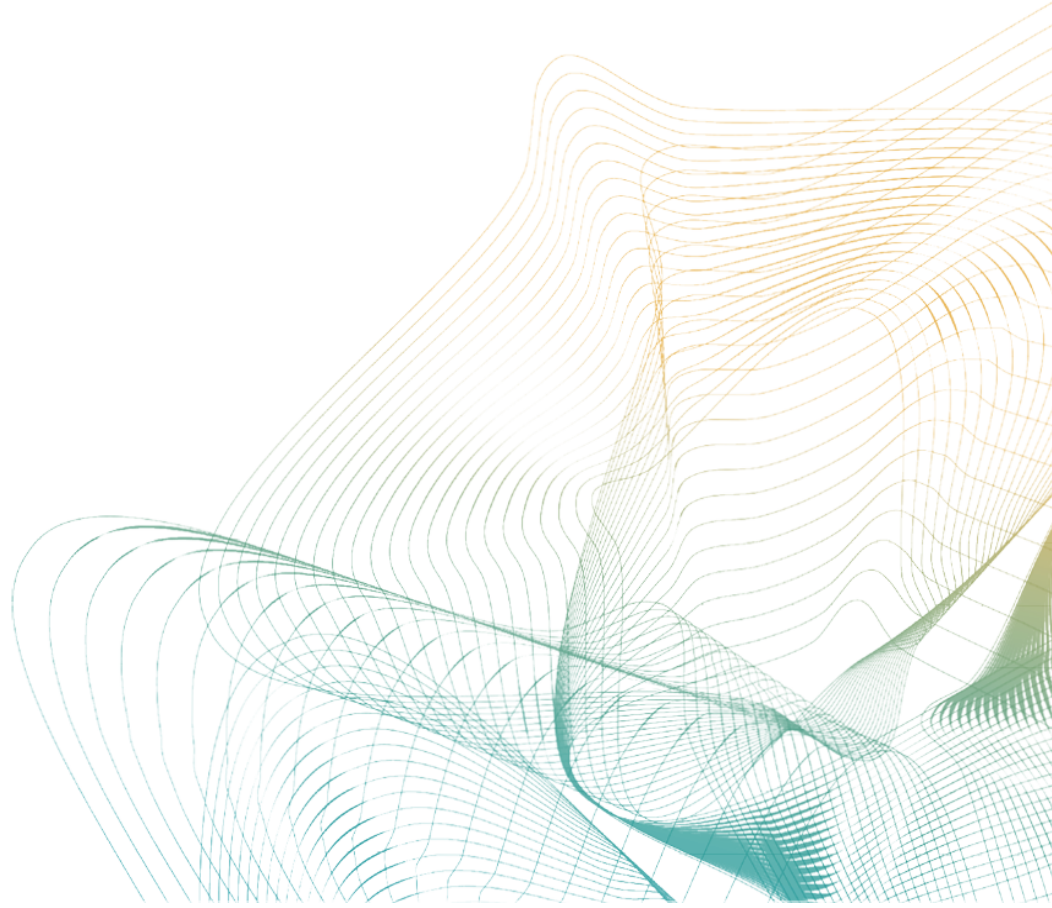

Ağustos Ayı Fiyat Gelişmeleri

4 Eylül 2019

Özet

Ağustos ayında tüketici fiyatları yüzde 0,86 oranında artmış, yıllık enflasyon 1,64 puan azalarak yüzde 15,01'e gerilemiştir. Yıllık enflasyon alt gruplar genelinde gerilerken, enflasyondaki düşüşte büyük ölçüde temel mal ve enerji grupları belirleyici olmuştur. Bu dönemde gıda yıllık enflasyonundaki yavaşlama eğilimi sürmüştür. Türk lirasındaki istikrarın yanı sıra enflasyon beklentilerindeki iyileşme ve iç talep koşullarının seyri çekirdek enflasyon göstergelerinin yıllık enflasyonundaki düşüşü desteklemiştir. Bu çerçevede, B ve C göstergelerinin eğilimindeki ılımlı seyir korunmuştur.

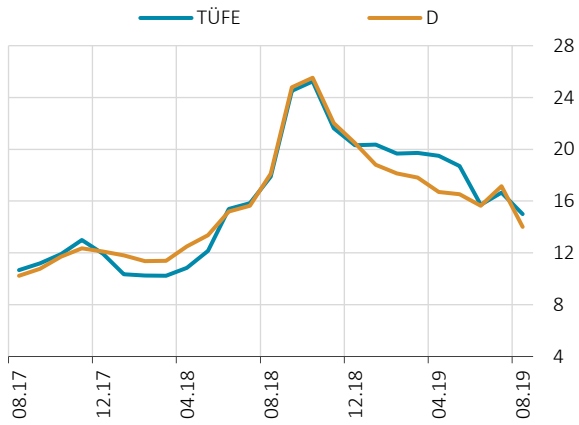
Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

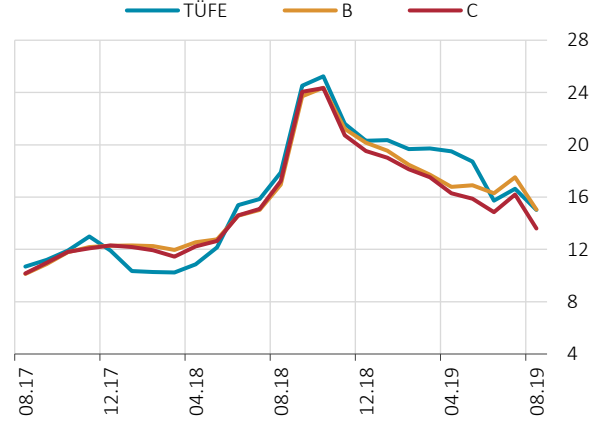
Ağustos ayında tüketici fiyatları yüzde 0,86 oranında artmış ve yıllık enflasyon 1,64 puan azalarak yüzde 15,01 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 2,48 ve 2,60 puan düşüşle yüzde 15,05 ve 13,60 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre temel mal, enerji, gıda ve hizmet gruplarının katkıları sırasıyla 1,35, 0,67, 0,32 ve 0,14 puan azalmış, alkol-tütün grubunun katkısı ise 0,98 puan artmıştır.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

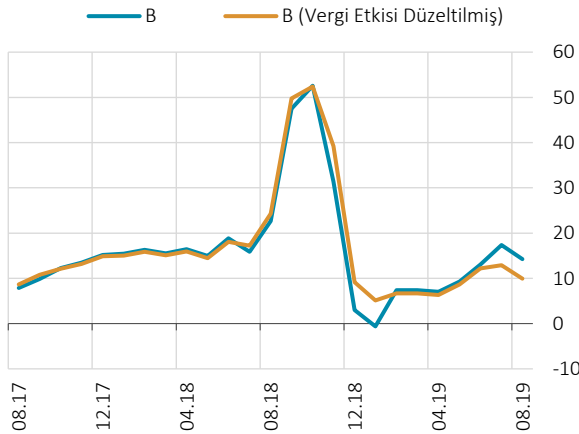

Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

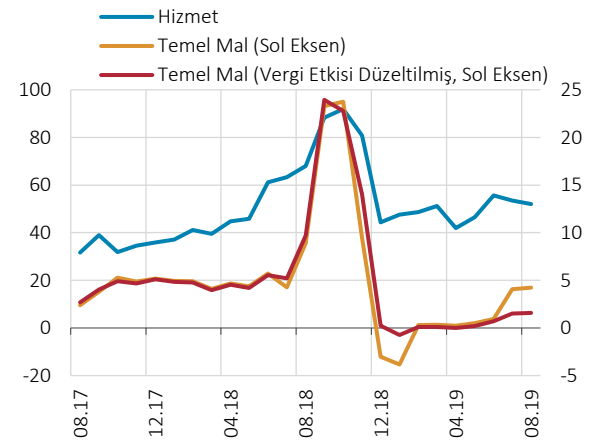

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle çekirdek enflasyon göstergelerinin üç aylık ortalamaları incelendiğinde, B göstergesinin eğiliminde düşüş gözlenmiştir (Grafik 3). Bu düşüşte temel mal ve hizmet gruplarının katkıları sınırlı kalırken, işlenmiş gıda grubu belirleyici olmuştur (Grafik 4).

Grafik 3: B Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

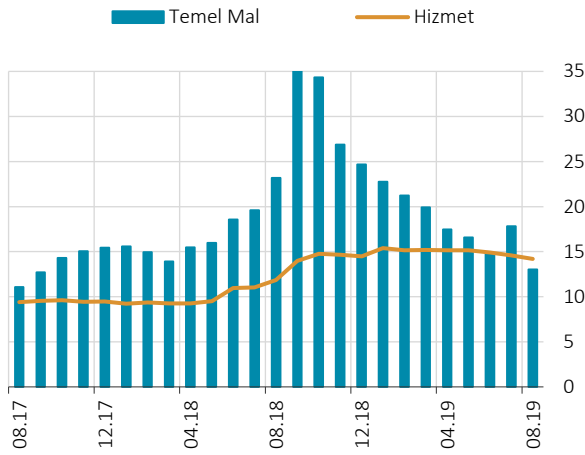
Grafik 4: Temel Mal ve Hizmet (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

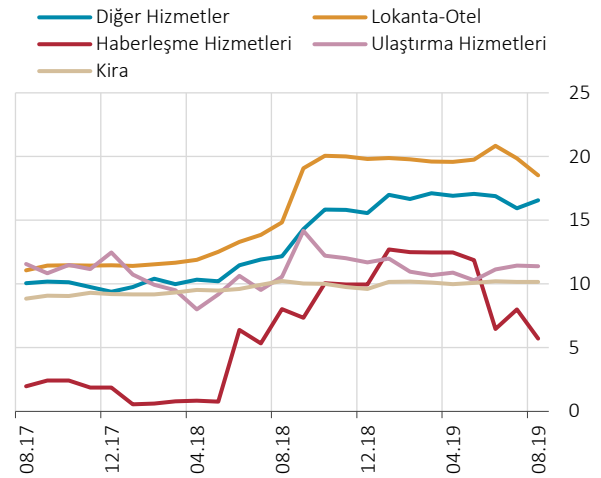
Hizmet fiyatları Ağustos ayında yüzde 1,12 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu ise 0,38 puanlık düşüşle yüzde 14,19'a gerilemiştir (Grafik 5 ve Tablo 1). Yıllık enflasyondaki gerilemeye lokanta-otel ve haberleşme grupları destek verirken, kira ve ulaştırma gruplarında yatay bir seyir, diğer hizmetlerde ise yükseliş gözlenmiştir (Grafik 6). Lokanta-otel grubunda yemek hizmetleri kaynaklı görülen yavaşlamada gıda fiyatlarındaki ılımlı seyir de etkili olmuştur. Diğer hizmetler grubunda yüksek bir aylık artış izlenirken, bu gelişmenin temel belirleyicisi özel üniversite ücretlerinde gözlenen

yüzde 16,39 oranındaki yükseliş olmuştur. Eylül ayında, ulaştırma hizmetlerinde şehir içi ulaşım kalemi kaynaklı fiyat artışları gözlenecektir.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

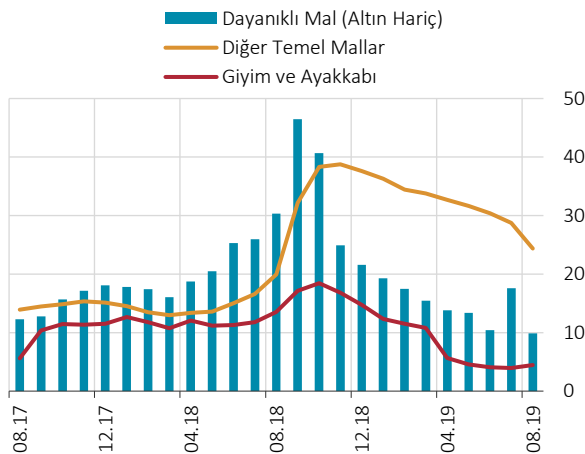

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

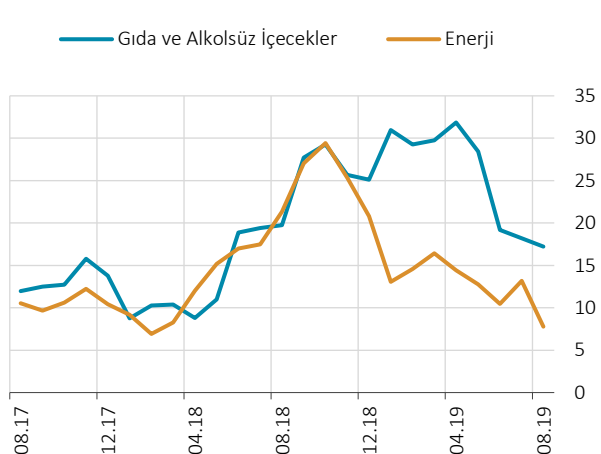

Temel mal grubu yıllık enflasyonu Ağustos ayında 4,79 puan düşükle yüzde 13,02 olmuştur (Grafik 5). Bu gelişmede dayanıklı ve diğer temel mal gruplarının etkisi öne çıkarken, giyim grubu yıllık enflasyonu sınırlı bir artış göstermiştir (Grafik 7). Dayanıklı mal grubu fiyatları beyaz eşya fiyatlarındaki yüzde 1,05 oranındaki artışa karşın, otomobil fiyatları (yüzde -2,83) öncülüğünde yüzde 1,42 oranında gerilemiştir. Bu dönemde diğer temel mallar grubu fiyatlarının sınırlı da olsa düşüş kaydetmesi dikkat çekmiştir. Bu çerçevede, temel mal grubu enflasyonu yüksek baz etkisinin yanı sıra yakın dönemdeki döviz kuru gelişmeleri ve iktisadi faaliyetlerdeki ılımlı seyrin etkisiyle yavaşlama eğilimini sürdürmüştür.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

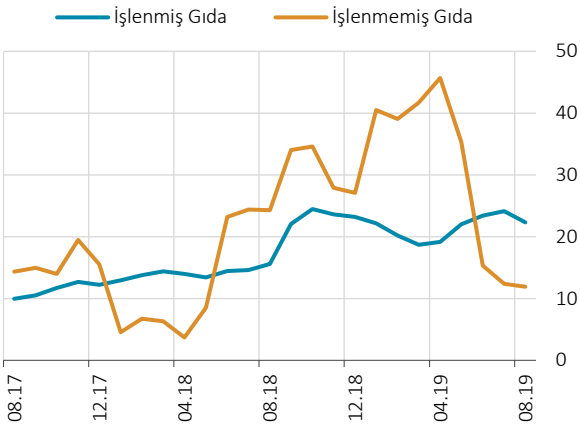
Enerji fiyatları Ağustos ayında yüzde 0,34 oranında artmıştır (Tablo 1). Bu dönemde, doğalgaz fiyatlarındaki ayarlamaların (yüzde 14,64) etkisini, Türk lirasındaki ılımlı seyir ve petrol fiyatlarındaki gerilemeye bağlı olarak yüzde 4,24 oranında düşen akaryakıt fiyatları sınırlamıştır. Böylelikle enerji yıllık enflasyonu 5,40 puan azalışla yüzde 7,79 seviyesine gerilemiştir (Grafik 8).

Gıda ve alkolsüz içecekler yıllık enflasyonu Ağustos ayında 0,99 puan azalarak yüzde 17,22 olmuştur (Grafik 8 ve Tablo 2). Bu gelişmede hem işlenmemiş hem de işlenmiş gıda enflasyonunun olumlu etkisi hissedilmiştir. Yıllık enflasyon işlenmemiş gıdada yüzde 11,89'a, işlenmiş gıdada ise yüzde 22,32'ye gerilemiştir (Grafik 9). Diğer taraftan, bu dönemde taze meyve ve sebze grubu yıllık enflasyonu bir miktar

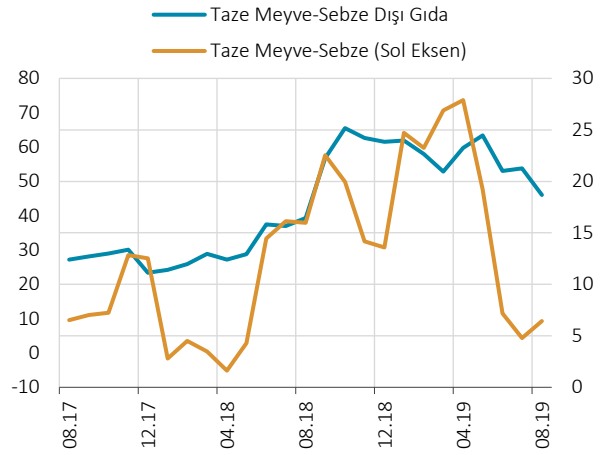
yükselmiştir (Grafik 10). Ertelenmiş maliyet etkilerine bağlı olarak Mayıs ayından bu yana yüksek artışlar gösteren işlenmiş gıda fiyatları, Ağustos ayında görece düşük (yüzde 0,61) bir oranda yükseliş kaydetmiştir. Bu grupta, ekmek-tahıl fiyatlarında son aylarda görülen artış eğilimi bu dönemde yavaşlarken, çay fiyatlarındaki artış hız kesmekle birlikte devam etmiştir. Bu gelişmelerle, taze meyve ve sebze dışı gıda grubunda yıllık enflasyon yüzde 18,69 seviyesine gerilemiştir (Grafik 10).

Ağustos ayında tütün ürünleri fiyatları yüzde 20,84 oranında artmıştır. Bu doğrultuda, alkol-tütün grubunun yıllık enflasyonu 22,19 puan artışla yüzde 41,42'ye ulaşmıştır. Tütün ürünlerindeki fiyat artışının, sınırlı da olsa, Eylül ayına sarkan bir etkisi olacağı not edilmelidir.

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda
(Yıllık % Değişim)

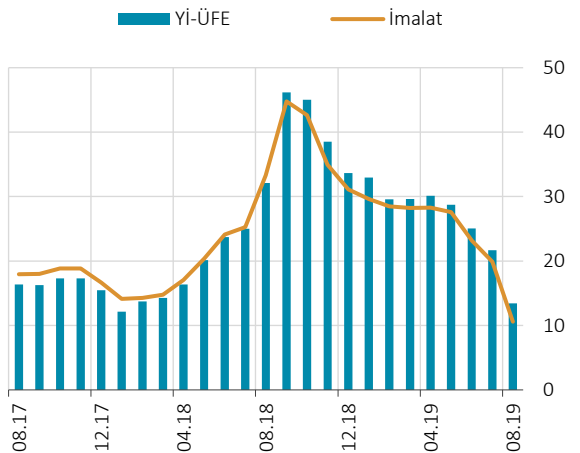
Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda
(Yıllık % Değişim)

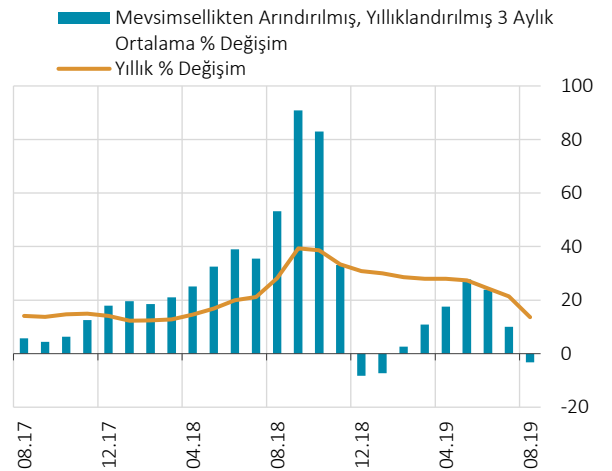
Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Ağustos ayında yüzde 0,59 oranında azalırken, yıllık enflasyon 8,21 puan düşüşle yüzde 13,45'e gerilemiştir (Grafik 11 ve Tablo 3). Bu gelişmede, döviz kuru ve petrol fiyatlarının olumlu seyri belirleyici olmuştur. Bu dönemde, petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının mevsimsellikten arındırılmış ana eğiliminde kayda değer bir düşüş izlenmiştir (Grafik 12).

Grafik 11: Yİ-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)

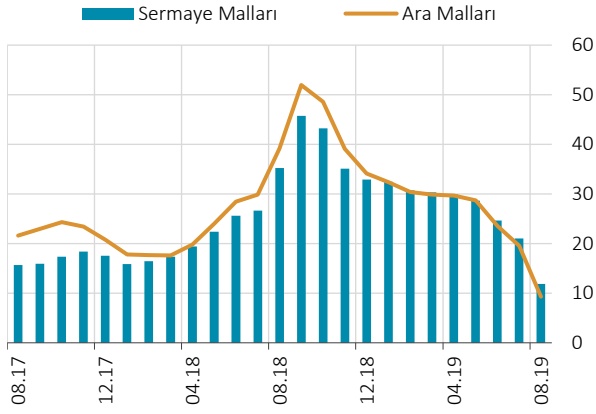
Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat

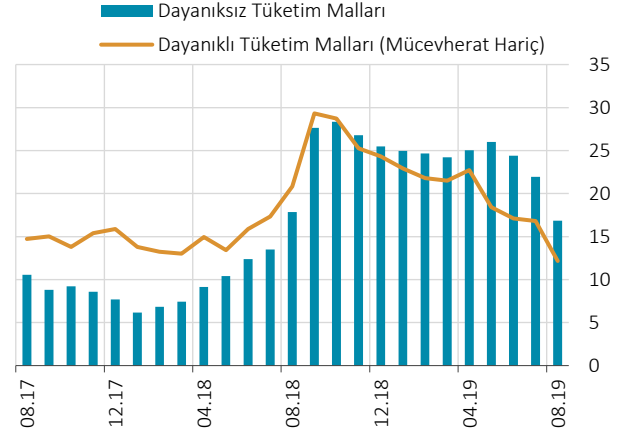
Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, fiyatlar dayanıklı tüketim malları ve enerji gruplarında yükselirken, diğer gruplarda gerilemiştir (Tablo 3, Grafik 13 ve Grafik 14). Dayanıklı tüketim malları fiyatları

başta mobilya ürünleri olmak üzere, mücevherat ve ev aletleri kaynaklı olarak artmıştır. Enerji grubunda fiyat artışını gaz ve elektrik imalatı sürüklemiş; rafine edilmiş petrol ürünleri ise aşağı yönlü katkı vermiştir. Ara malı grubu fiyatlarındaki aylık düşüşte demir-çelik, temel kimyasal ürünleri, tekstil iplik ve elyafları ile kâğıt ürünleri belirleyici olurken; sermaye mallarında özel amaçlı makineler, metal yapı ürünleri ve iletişim ekipmanları etkili olmuştur. Dayanısız tüketim malları fiyatlarındaki düşüşte et ürünleri öne çıkmış, tütün ürünleri ise bu dönemde yukarı yönlü katkı vermiştir. Sonuç olarak, tüketici fiyatları üzerindeki üretici fiyatları kaynaklı maliyet baskılarında son dönemde önemli bir azalış gözlenmiştir.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)

Grafik 14: Tüketim Malları (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Ağustos 2019	Ağustos 2018	Ağustos 2019	Ağustos 2018
TÜFE	0,86	2,30	15,01	17,90
1. Mallar	0,75	2,63	15,30	20,53
Enerji	0,34	5,37	7,79	21,34
Gıda ve alkolsüz	-0,77	0,06	17,22	19,75
İşlenmemiş Gıda	-2,32	-1,90	11,89	24,31
Taze Meyve-Sebze	-1,64	-6,12	9,28	37,91
Diğer İşlenmemiş	-2,66	0,63	12,98	17,63
İşlenmiş Gıda	0,61	2,12	22,32	15,57
Ekmek ve Tahıllar	0,69	1,99	24,06	13,75
Diğer İşlenmiş	0,57	2,19	21,40	16,59
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	1,90	3,37	16,79	20,73
Temel Mallar	-0,96	3,24	13,02	23,18
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	-1,42	5,49	9,87	30,31
Giyim ve Ayakkabı (*)	-1,16	-1,65	4,46	13,56
Diğer Temel Mallar	-0,13	3,39	24,35	19,96
Alkollü İçecekler ve Tütün	19,11	0,42	41,42	1,81
Altın	4,48	17,41	18,69	53,47
2. Hizmetler	1,12	1,46	14,19	11,84
Kira	1,03	1,04	10,16	10,23
Lokanta ve Oteller	0,75	1,88	18,52	14,83
Ulaştırma Hizmetleri	1,20	1,26	11,38	10,57
Haberleşme Hizmetleri	0,22	2,40	5,70	8,03
Diğer Hizmetler	1,70	1,15	16,57	12,16
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	0,16	2,31	15,05	16,95
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	0,06	2,35	13,60	17,22
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	0,26	3,02	14,00	18,12
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	-0,38	2,28	13,90	19,64

Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Ağustos 2019		Ağustos 2018	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	0,86	15,01	2,30	17,90
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	23,29	-0,77	17,22	0,06	19,75
Alkollü İçecekler ve Tütün	4,23	19,11	41,42	0,42	1,81
Giyim ve Ayakkabı	7,24	-1,10	4,70	-1,59	13,59
Konut	15,16	2,04	14,02	3,85	16,30
Ev Eşyası	8,33	0,16	20,13	4,56	23,76
Sağlık	2,58	0,48	17,47	0,88	12,57
Ulaştırma	16,78	-1,94	6,72	4,45	27,13
Haberleşme	3,69	0,00	3,57	2,63	7,35
Eğlence ve Kültür	3,29	0,52	15,07	2,61	12,15
Eğitim	2,40	4,26	17,59	0,79	8,65
Lokanta ve Oteller	7,86	0,75	18,52	1,88	14,83
Çeşitli Mal ve Hizmetler	5,15	0,89	20,98	5,85	23,23

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Ağustos 2019		Ağustos 2018	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	-0,59	13,45	6,60	32,13
Madencilik	3,06	0,71	14,91	5,69	30,80
İmalat	89,31	-1,01	10,59	7,31	33,29
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	86,19	-0,75	11,84	6,70	31,08
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	76,71	-0,61	13,63	6,20	28,21
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	6,52	4,33	55,83	-1,20	20,66
Su Temini	1,11	1,35	-6,19	1,52	8,30
Ana Sanayi Kollarına göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		-0,89	9,30	8,42	39,16
Dayanıklı Tüketim Malları		0,76	12,28	5,65	22,58
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		0,60	12,16	4,77	20,82
Dayanısız Tüketim Malları		-0,73	16,83	3,63	17,86
Sermaye Malı		-0,50	11,86	7,67	35,23
Enerji		0,37	24,13	6,05	42,23

Kaynak: TÜİK.